

Szobrászat a 20. században

MÜV-420/c, szeminárium

Kedd, 14:00–15:30, MUK 6-8., I./112. (Fülep Lajos terem)

Árvai Mária (zsarvaimari@gmail.com) – Szeredi Merse Pál (szeredimerse@gmail.com)

Leírás

A szeminárium a 20. századi egyetemes szobrászat történetébe kínál bevezetést kulcsfontosságú műalkotások és forrásszövegek együttes elemzésén keresztül. Egy-egy téma kapcsán szövegek és műalkotások egymáshoz való szorosabb vagy lazább viszonyának vizsgálatával nyerhetünk majd bepillantást a huszadik századi szobrászat meghatározó művészeinek és irányzatainak elméleti megfontolásaiba. A bevezető előadások a későbbi szemináriumi munkához hivatottak segítséget nyújtani, ismertetve a szobrok elemzésének speciális szempontjait, valamint a legfontosabb szobrászi technikákat.

Tervezett menetrend

1. 2015. szeptember 8.
Óramegbeszélés, menetrend, a választható témák ismertetése és kiosztása
2. 2015. szeptember 15.
Előadás 1. – A szobrászati művek elemzésének speciális szempontjai
3. 2015. szeptember 22.
Előadás 2. – Szobrászi technikák
4. 2015. szeptember 29.
Előadás 3. – Esettanulmányok
  - Primitivizmus, kolonializmus, szecesszió: vadak és expresszionisták, 1890–1920 (Paul Gauguin, Henri Matisse, Ernst Ludwig Kirchner, Carl Einstein)
  - Műfaji határok elmosódása – az 1964-es Velencei Biennálé (Robert Rauschenberg és Kemény Zoltán)
- 5–12. 2015. október 6., 13., 20., november 3., 10., 17., 24., december 1.
Hallgatók kiselőadásai, a választott témák megvitatása
13. 2015. december 8.
Jegyek kiosztása, félév értékelése

Követelmények

A jegyszerzés feltétele egy választott szobrászati mű és kapcsolódó szöveg elemzése és a kapcsolódó szakirodalom feldolgozása 30 perces kiselőadás formájában, valamint a minimum 6, maximum 9 oldal terjedelmű szemináriumi dolgozat benyújtása. A dolgozatokat az előadás időpontját megelőző vasárnap éjjelig kell elküldeni e-mailen (változtatni természetesen lehet még rajta később). Elvárás továbbá az órákon való aktív részvétel (maximum három hiányzás megengedett).

Választható témák

1.

	<p>Mű Auguste Rodin (1840–1917) <i>A pokol kapuja</i> (La Porte de l'Enfer), 1880–1917 Musée d'Orsay, Paris</p> <p>Szöveg Rainer Maria Rilke (1875–1926): <i>Auguste Rodin</i>, 1902. In: <i>Modern Sculpture Reader</i> [MSR] 13–22. Magyarul: Rainer Maria Rilke: <i>Auguste Rodin</i>, ford. Szabó Ede, Budapest, 1961 és 1984.</p>
---	--

2.

	<p>Mű Medardo Rosso (1858–1928) <i>Az aranykor</i> (L'età dell'oro), 1886 Galleria Nazionale d'Arte Moderna, Roma</p> <p>Szöveg Medardo Rosso: <i>Impressionism in sculpture – an explanation</i>, 1907. In: MSR 23–25.</p>
--	---

3.

	<p>Mű Constantin Brâncuși (1876–1954) <i>Princesse X</i>, 1916 Philadelphia Museum of Art, Philadelphia</p> <p>Szöveg Ezra Pound (1885–1972): <i>Brancusi</i>, 1921. In: MSR 80–84.</p>
---	---

4.

Mű
Pablo Picasso (1881–1973)
Guitarre, 1912–1913
MoMA, New York

Szöveg
Daniel-Henry Kahnweiler (1884–1979): *The Essence of Sculpture*, 1920. In: MSR 71–79.

5.

Mű
Umberto Boccioni (1882–1916)
A térbeli folytonosság egyesített formái (Forme uniche della continuità nello spazio), 1913
Museo del Novecento, Milano

Szöveg
Umberto Boccioni: *Manifesto tecnico della scultura futurista*, 1912. In: MSR 33–40.
Magyarul: *Helikon* 2010/3, ford. Nahóczky Judit.

6.

Mű
Marcel Duchamp (1887–1968)
Fontaine, 1917
[eredeti fotográfia valamint autográf replikák]

Szövegek
a) Marcel Duchamp: *A Richard Mutt-ügy*, 1917. In: *Dadaizmus-antológia*, szerk. Beke László, Budapest, 1998, 173.
b) Marcel Duchamp: *Az agglégény által meztelenre vetkőztetett menyasszony* (részlet), 1917 k. In: *Dadaizmus-antológia*, 177–178.
c) Marcel Duchamp: *Apropos of 'Readymades'*, 1966. In: MSR 223–225.
Magyarul: [Kortárs képzőművészeti szöveggyűjtemény](#), vál. Tolvaly Ernő, Budapest, 1993, 16; valamint [ford. Szakács Eszter](#).

7.

Mű
Raoul Hausmann (1886–1971)
Mechanikus fej / Korunk szelleme (Mechanischer Kopf / Der Geist unserer Zeit), 1919
Centre Pompidou, Paris

Szövegek

a) Raoul Hausmann et. al.: *Dada kiáltvány*, 1918. In: *Dadaizmus-antológia*, 79–81.

b) Raoul Hausmann et. al.: *Mi a dadaizmus és mit akar Németországban?*, 1919. In: *Dadaizmus-antológia*, 84.

8.

Mű
Vlagyimir Tatlin (1885–1953)
A III. Internacionálé emlékműve, 1920
[Az eredeti megsemmisült, replikája: Centre Pompidou, Paris]

Szöveg

Naum Gabo (1890–1977): *Realista manifesztum*, 1920.
In: *Konstruktivizmus*, szerk. Bajkay Éva, Budapest, 1979.

9.

Művek

a) Mériet Oppenheim (1913–1985)
„Szőrös reggeli” (Le Déjeuner en fourrure), 1936
MoMA, New York

b) Salvador Dalí (1904–1989)
„Homár telefon” (Le Téléphone aphrodisiaque), 1936
Tate, London

Szövegek

a) André Breton (1896–1966): *Mad love* (L'Amour fou), 1937.
In: MSR 131–135.

b) Salvador Dalí: *The object as revealed in Surrealistic experiment*, 1932. In: MSR 96–105.

10.

Művek

Albrecht Speer (1905–1981) és Vera Mukhina (1889–1953)

Exposition Internationale des Arts et Techniques dans la Vie Moderne, német és szovjet pavillon, Paris 1937

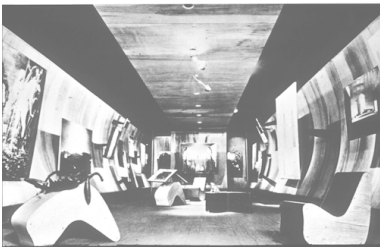
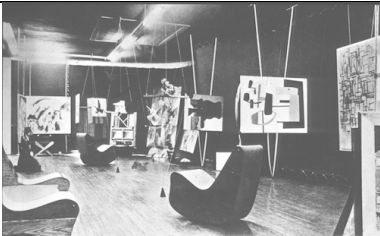
Szövegek

a) Siegfried Kracauer (1889–1966): *The Mass Ornament* (részlet), 1927. In: *Art in Theory 1900–2000*, London, 2002, 477–479.

b) Bertold Brecht (1898–1956): *Popularists and Realism*, 1937. In: *Art in Theory*, 499–502.

Magyarul: B. B.: *Irodalomról és művészetről*, ford. Sós Endre – Szabó István, Budapest, 1970, 231–237.

11.

Mű

Alexander Calder (1898–1976)

Art of this Century Gallery, New York, 1942

Szöveg

Moholy-Nagy László (1895–1946): *Fény-tér-modulátor*, 1929. In: Passuth Krisztina: *Moholy-Nagy*, Budapest, 1982.

12.

Mű

Max Ernst (1891–1976)

Capricorn, 1948/1964

Centre Pompidou, Paris

Szöveg

TBA

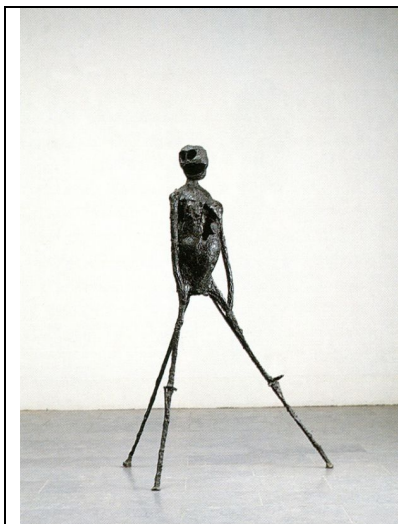
13.

Mű
David Smith (1906–1965)
Tanktotem I, 1952
The Art Institute of Chicago

Szöveg
David Smith: *The New Sculpture*, 1952. In: MSR 195–199.

14.

Mű
Germaine Richier (1902–1959)
Le Berger des Landes, 1952
Louisiana Museum of Modern Art

Szöveg
Germaine Richier: *Statement*, 1959. In: MSR 208–209.

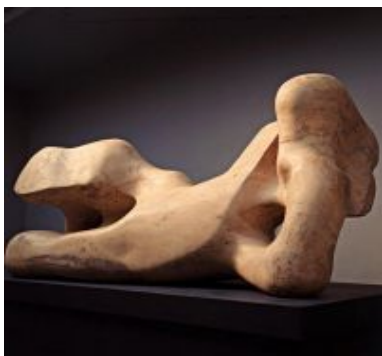
15.

Mű
Alberto Giacometti (1901–1966)
Walking Man, 1960
[több hely]

Szöveg
Jean–Paul Sartre (1905–1980): *The Search for the Absolute*, 1948. In:
MSR 180–188.
Magyarul: *Enigma 78*, ford. Molnár Zsófia.

16.

Művek

Henry Moore (1898–1986)

a) *Fekvő alak* (Reclining figure), 1932, St. Louis Art Museum

b) *Fekvő alak No. 5*, 1963–1964 [több helyszínen]

c) *Fekvő alak*, 1959–1964, The Henry Moore Foundation

Szöveg

David Sylvester (1924–2001): *Hard and Soft*, 1968. In: MSR 262–265.

17.

Mű

Richard Serra (1939–)

a) *One Ton Prop (House of cards)*, 1968, MoMA, New York

b) [vagy] *Splash*, 1969, MoMA, New York

c) [vagy] [Hand catching lead](#), 1968 [video]

Szöveg

Richard Serra: *Interview with Peter Eisenman*, 1983.

In: MSR 343–355.

18.

Mű

Robert Smithson (1938–1973)

a) *Asphalt rundown*, Roma, 1969

b) [vagy] *Spiral Jetty*, Great Salt Lake, Utah, 1970

Szöveg

Patricia Norvell: *An Interview with Robert Smithson*, 1969. In: MSR 285–297.

19.

Mű

Claes Oldenburg (1929–)

a) *Giant Soft Swedish Light Switch*, 1966, Museum Ludwig, Köln

b) [vagy] *Soft Toilet*, 1966, Whitney Museum of American Art, New York

Szöveg

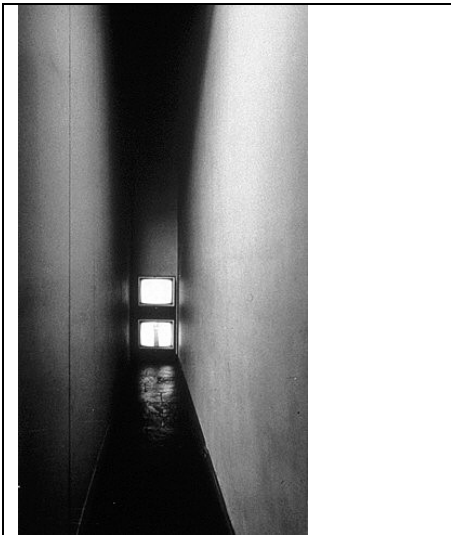
Claes Oldenburg: *Drum set*, 1971. In: MSR 313–315.

20.

	<p>Művek Louise Bourgeois (1911–2010) a) <i>La Fillette</i>, 1968, MoMA, New York b) <i>Sleeping figure</i>, 1950, MoMA, New York</p> <p>Szöveg Louise Bourgeois: <i>The Passion for Sculpture: a conversation with Alain Kirili</i>, 1989. In: MSR 418–425.</p>
---	--

21.

	<p>Mű Bruce Nauman (1941–) <i>Corridor</i>, 1970 Guggenheim, New York</p> <p>Szöveg Bruce Nauman – Joan Simon: <i>Breaking the Silence</i>, 1988. In: MSR 405–417.</p>
--	--

22.

	<p>Mű Donald Judd (1928–1994) <i>Untitled</i>, 1968 (DSS 120) [több hely]</p> <p>Szöveg Donald Judd: <i>Specific Object</i>, 1965. In: MSR 213–222.</p>
---	---

23.

Mű
Joseph Kosuth (1945–)
One and three chairs, 1965
MoMA, New York

Szöveg
Lucy Lippard – John Chandler: *The Dematerialization of Art*, 1968. In:
MSR 266–274.

24.

Mű
Jeff Koons (1955–)
Three Ball 50/50 Tank (Two Dr. J. Silver Series, One Wilson Supershot), 1985

Szöveg
Jeff Koons: [Art Changes Every Day \(Interview\)](#), 2009.

Ajánlott irodalom, 20. századi szobrászat:

„A tér a szobrászatban – A szobrászat tere”, *A Magyar Szobrász Társaság és a Műcsarnok közös előadásorozatának dokumentációja*, Műcsarnok, Budapest, 2005 (*Enigma* 20–21. szám).

DEMPSEY, Amy: *A modern művészet története: stílusok, iskolák, mozgalmak*, Képzőművészeti Kiadó, Budapest, 2003.

ELSEN, Albert E.: *Origins of Modern Sculpture: Pioneers and Premises*, Phaidon, London, 1974.

FERENCZY Béni – SZÖNYI István: *A Képzőművészet iskolája I-II*, Képzőművészeti Alap Kiadóvállalata, Budapest, 1976.

FOSTER, Hal – KRAUSS, Rosalind – BOIS, Yve-Alain – BUCHLOCH, Benjamin H.D. (szerk.): *Art since 1900*, Thames and Hudson, London, 2004.

GEORGE, Herbert: *Leçon de sculpture*, Phaidon, Paris, 2014.

HILDEBRAND, Adolf: [*A forma problémája a képzőművészetben*](#), Politzer Zsigmond és Fia, Budapest, 1910.

HOFMANN, Werner: *Die Plastik des 20. Jahrhunderts*, Fischer, Frankfurt am Main, 1958.

JANSON, H. W.: *Nineteenth-Century Sculpture*, Thames and Hudson, London, 1985.

KRAUSS, Rosalind E.: *Passages in Modern Sculpture*, Thames and Hudson, London, 1977.

MOSZYNSKA, Anna: *Sculpture now*, Thames and Hudson, London, 2013.

READ, Herbert: *A modern szobrászat*, Corvina, Budapest, 1968.

RUHRBERG, Karl – HONNEF, Klaus – SCHNECKENBURGER, Manfred – FRICKE, Christiane – WALTHER, Ingo F.: *Art of the 20th Century*, Taschen, Köln, 2000. Magyarul: *Művészet a 20. században*, Vince, Budapest, 2004 és 2011.

TRIER, Eduard: *Bildhauer Theorien im 20. Jahrhundert*, Gebr. Mann Verlag, Berlin, 1999. Magyarul: *Huszádik századi szobrász-teóriák*, ford. Klimó Ágnes, Magyar Képzőművészeti Egyetem Könyvtára, Budapest, 1999.

TUCKER, William: *The Language of Sculpture*, Thames and Hudson, London, 1977.

WAGNER, Monika: *A művészet anyagai. A modernség másik története*, ford. Nagy Edina és Nemes Márió, Budapesti Kommunikációs és Üzleti Főiskola, Budapest, 2014.

WOOD, Jon – HULKS, David (szerk.): *Modern Sculpture Reader*, Henry Moore Institute, Leeds, 2007.